

Patrizia Pettiroso

Razbiranje vsebine Rebulove novele

Rebulova pripoved *Artičokin cvet*

ki je leta 1977 izšla v njegovi pripovedni zbirki *Snegovi Edena*, pripoveduje o zakoncih Miranu in Elizi. Zvečer se sprehajata ob morju, kjer preživljata dopust z otroki.

Preberi odlomek in odgovori na vprašanja.

Alojz REBULA: ARTIČOKIN CVET (Odlomek)

/.../ Ni maral juga. Ni maral cipres in solin. Ni maral grbov Serenissime, visečih v smrad po ocvrtih ribah. Sploh se mu je beseda jug v predstavi vezala z nečim dušljivim in prostaškim.

Z oznojenimi črnolasimi čeli. Z romanskim nagnjenjem h kaosu in nesnagi. S plavajočimi olupki lubenic v oljnih madežih ob pomolih.

Svet se je zanj začel tam, kjer so rasle smreke, na hladnejšem vzporedniku, v ozračju gotike, med manj razlivajočimi se temperamentami.

Tam je dihal, med visokimi gozdovi in tekočimi vodami, pod zbranejšim nebom, kjer sta bila beseda in dejanje solidnejši.

Ni maral juga, zanj je bil to kalno preddverje Afrike, nagota in kamen – in vendar je moral zdaj v pomenku z Elizo priznati, da prebija tam prijetne dneve.

Še več, v sami pokrajini je bilo kaj, kar mu je prijalo. Bile so celo lepote, ki ga je njihov čar prevzemal.

Nazaj grede po nerazsvetljenem asfaltu jih je skušal opredeliti Elizi –

Vir: Rebula, Alojz, 1977: *Artičokin cvet*. V Rebula, Alojz: *Snegovi Edena*. Koper: Založba Lipa. 138–139.

1. V naslednjih stavkih ugotovi, katere informacije predstavi avtor kot pomembnejše za oblikovanje zgodbe, določi teme in reme ter jih zapiši v razpredelnico:

Ni maral juga. Ni maral cipres in solin. Ni maral grbov Serenissime, visečih v smrad po ocvrtih ribah. Sploh se mu je beseda jug v predstavi vezala z nečim dušljivim in prostaškim.

TEMA (vrsta, pomenska enota)	REMA

2. Kaj ugotavljaš o temi? Iz česa jo lahko razberemo?
3. Kaj ugotavljaš o remi? Kako se rema ponovno pojavlja v stavkih?
4. Zakaj so v remah prav te informacije? Razberi njihovo sporočilo.
5. Kako učinkuje v besedilu trikratna dobesedna pojavitev reme *Ni maral*? Na kaj vpliva?
6. Kakšno vlogo ima v drugem odstavku besedila nizanje samih rem?
7. S katerimi vrednotenjskimi izrazi avtor opredeljuje Miranovo odklanjanje juga? Kako avtor z njimi nagovarja bralca?
8. Kaj je pomensko najbolj poudarjeno v tretjem odstavku? Poišči to s pomočjo določanja teme in reme. Kako se v nadaljevalnih stavkih dograjuje? Izpiši besede, besedne zveze in ugotovi, ali so postavljene v temo ali remo. Utemelji njihovo mesto v stavku.

Svet se je zanj začel tam, kjer so rasle smreke, na hladnejšem vzporedniku, v ozračju gotike, med manj razlivajočimi se temperamentmi.

TEMA	REMA

9. V četrtem odstavku postane prejšnja rema *tam* tema, ki se kot ponovna pojavitev v remi tudi razširi v samostalniške parafraze. Izpiši jih in ugotovi, kakšno razmerje vzpostavljajo z bralcem.

TEMA	REMA

10. V kateri del stavka je Rebula uvrstil za sporočilo najpomembnejše informacije?

11. V petem odstavku pa se s prvim stavkom junakovo negativno občutenje juga (vse je v remi) ponovi kot neka potrditev, toda z drugim stavkom se v pripovedi zgodi preobrat. Kakšen? Opazuj, v kateri del stavka, temi ali remi, so postavljeni pomeni, ki ustvarjajo preobrat.

Ni maral juga, zanj je bil to kalno preddverje Afrike, nagota in kamen – in vendar je moral zdaj v pomenku z Elizo priznati, da prebija tam prijetne dneve.

12. V predzadnjem in zadnjem odstavku si oglej izbiro glagolov. Katere procese ustvarjajo?

Še več, v sami pokrajini je bilo kaj, kar mu je prijalo. Bile so celo lepote, ki ga je njihov čar prevzemal.

Nazaj grede po nerazsvetljenem asfaltu jih je skušal opredeliti Elizi –

GLAGOL	KAJ GLAGOL IZRAŽA	VRSTA PROCESNIH STAVKOV

13. Ali lahko na podlagi analiziranih procesnih stavkov ugotoviš, v kateri tip proze bi lahko uvrstili ta odlomek?

14. Iz Rebulove pripovedi *Artičokin cvet* sam/a izberi še kak odlomek in analiziraj procesne stavke. Ugotovi, s katerimi vrstami procesnih stavkov je v njem izražena vsebina.